

Kodukant Läänemaa strateegia seminar

25. november 2022

SWOT (HeiVäl)

TUGEVUSED

1. Loodusressursside olemasolu (meri, ranna-alad, väikesaared, tuntud kaitsealad, mets, pilliroog, muda, turvas, puit, kruus jne).
2. Traditsioonide ja kultuuripärandi olemasolu (rannarootslased, käsitöö jne).
3. Asukoht (pealinna regiooni lähedus, sadamate ja trasside olemasolu).
4. Palju võimalusi vaba aja veetmiseks (ca 15 vaatamisväärsust/ vaba aja veetmise kohta ja kümnekond üritust).
5. Aktiivsete kohalike inimeste olemasolu.
6. Kõrge kõrgharitud inimeste osakaal (17%) - viies koht Eesti maakondade lõikes.
7. Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja TLÜ Haapsalu kolledži tegutsemine

VÕIMALUSED

1. EL toetused maaelu ja piirkonna toetuseks => tagasi- ja sisserände soodustamine, nt „Tule maale”, „Avatud külad”, programmi käivitamine ja arendamine Läänemaal.
2. Tallinna rahvastik kasvab Haapsalu suunal.
3. Tehnoloogia areng.
4. Ukraina sõjapõgenikud.

NÕRKUSED

1. Rahvastiku vähenemine - Lääne maakonna rahvaarv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 1,4% võrra, negatiivse trendi poolest on Eestis neljandal kohal; rändesaldo on negatiivne (-2,2).
2. Piirkonnas on suur eakate (24,2%) ja madal laste osatähtsus (15,4%).
3. Noored lahkuvad piirkonnast - võrreldes 2018. aastaga on märgatavalt vähenenud 20-29. a-e arv.
4. Tööjõu ja tööga hõivatute hulk on pidevas langustrendis.
5. Tasuvate töökohtade vähesus - Lääne maakonna palgatöötaja keskmine brutotulu on küll naabermaakondadest madalam, kuid Eesti lõikes keskmiste seas.
6. Registreeritud töötute arv vabade töökohtade kohta on üks Eesti kõrgeim - 6 töötut vabale töökohale (kõrgem on näitaja Ida-Virumaal).
7. Infrastruktuuri kvaliteet (kehv teedevõrk, halb internetiühendus ja kiire interneti puudumine maapiirkonnas, vähene pääs merele jne).
8. Vähene koostöö elanike ja organisatsioonide vahel, killustatus.
9. Kõige väiksem asustatud eluruumide osakaal võrreldes teiste maakondadega - üle 30% tavaeluruumidest on tühjad.
10. Majutuskohtade täitumuses on negatiivne trend.
11. Hooajalisus - hooajaliste elanike arvu kasv ja alaliste elanike vähenemine.

OHUD

1. Omavalitsuste tulubaasi ja (investeeringu) võimekuse vähenemine, infrastruktuuri probleemide süvenemine.
2. Kõrge inflatsioon (20-25%), tootmissisendite kallinemine, konkurentsivõime langus välisurgudel.
3. Energiahindade hüppeline kasv 2-5 korda
4. Regionaalpoliitika soosib tõmbekeskuste arengut, haldusreform koondab teenused suurematesse keskustesse ja tekitab ebakindlust paikkonna suhtes, koondumine suurtesse keskustesse.
5. Venemaa sõjaline tegevus Ukrainas.
6. Lähenev majanduskasvu pidurdumine/ pidurdumine/langus.
7. COVID-19 järgmine laine.

SWOT (Ivika Nõgel)

TUGEVUSED

1. Loodusressursside rohkus
2. Traditsioonide ja kultuuripärandi rikkus
3. Soodne asukoht
4. Kõrge kogukondlik aktiivsus
5. Elanike kõrge haridustase
6. Tervislik elukeskkond ja elanike head tervisnäitajad
7. Ettevõtlusaktiivsuse tõus

VÕIMALUSED

1. EL toetused maaelu toetuseks
2. Perede kõrgenenud huvi maapiirkonda kolimise vastu
3. Tehnoloogia võimaluste areng
4. Ukraina sõjapõgenike ressurss
5. Looduskaitsete piirangutega alade rohkus

NÕRKUSED

1. Töökohtade arvu vähenemise trend
2. Ebasoodne demograafiline seis
3. Kohati infrastruktuuri madal kvaliteet
4. Hooajalisus nii elanike kui ka küllastajate arvus
5. Kultuurise vaba aja veetmise võimaluste piiratus
6. Ühistranspordi ebarahuldav tase
7. Ebapiisav koostöö ja madal kaasatus
8. Suur asustamata ruumide osakaal

OHUD

1. Piirkonna rahva arvu pöördumine vähenemise trendi
2. Ukraina sõjast tingitud majanduskasvu pidurdumine/ langus
3. Piirkonna jaoks ebasoodne regionaalpoliitika
4. Võimalik COVID-19 järgmine laine

TUGEVUSED

- ▶ Loodusressursside rohkus
 - ▶ Traditsioonide ja kultuuripärandi rikkus
 - ▶ Soodne asukoht
 - ▶ Kõrge kogukondlik aktiivsus
 - ▶ Elanike kõrge haridustase
 - ▶ Tervislik elukeskkond ja elanike head tervisnäitajad
 - ▶ Ettevõtlusaktiivsuse tõus
- ▶ Loodusressursside rohkus (meri, ranna-alad, väikesaared, tuntud kaitsealad, mets, pilliroog, muda, turvas, puit, kruus jne).
 - ▶ Traditsioonide ja kultuuripärandi rikkus (rannarootslased, käsitöö pärand jne).
 - ▶ Soodne asukoht (pealinna regiooni lähedus, sadamate ja trasside olemasolu).
 - ▶ Kõrge kogukondlik aktiivsus. (Külaliikumise kaardistuse (Kodukan 2020) kohaselt on Läänemaal kõrgeim külaseltside ja teiseks kõrgeim külavanemate arvu suhe elanike arvu.)
 - ▶ Elanike kõrge haridustase (kõrgharitud inimeste osakaal 17% ehk viies koht Eesti maakondade lõikes, Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja TLU Haapsalu kolledži lähedus)
 - ▶ Tervislik elukeskkond ja elanike head tervisnäitajad (rahuolu indeks õhukvaliteedi ja müra vähesuse osas kõrge näitajaga. Nii naiste kui ka meeste tervena elada jäänud aastad Läänemaal Eesti keskmisest kõrgemad, meestel 1,5 aastat, naistel koguni 6,2 aastat. Ka tervise enesehinnang on 5% Eesti keskmisest kõrgem.)
 - ▶ Ettevõtlusaktiivsuse tõus (Uute registreeritud juriidiliste isikute arv tegevuspiirkonnas on tõuseva trendiga, mis näitab et KKLM tegevuspiirkond on atraktiivne koht uute ettevõtete loomisel.

NÕRKUSED

- ▶ Töökohtade arvu vähenemise trend
 - ▶ Ebasoodne demograafiline seis
 - ▶ Kohati infrastruktuuri madal kvaliteet
 - ▶ Hooajalisus nii elanike kui ka külastajate arvus
 - ▶ **Kultuurise vaba aja veetmise võimaluste piiratus**
 - ▶ Ühistranspordi mitterahuldav tase
 - ▶ **Ebapiisav koostöö** ja madal kaasatus
 - ▶ **Suur asustamata ruumide osakaal**
- ▶ Töökohtade arvu vähenemise trend (langev tööjõu arvukus, samuti tööga hõivatute hulk. Registreeritud töötuse määr Eestis keskmisest kõrgem. Lääne maakonnas on üle 750 töötut, kellest 78% kuuluvad riskirühma, 71% on ebapiisavad oskused ning 33% töötutest on olnud pikaajaliselt töötuta.)
 - ▶ Ebasoodne demograafiline seis (madal tööealiste osakaal koos suure eakate 24,2% ja madala laste osatähtsusega 15,4%)
 - ▶ Kohati infrastruktuuri madal kvaliteet (kohati kehv teedevõrk rahulolu 41-51%, halb internetiühendus ja kiire interneti puudumine maapiirkonnas, vähene pääs merele jne).
 - ▶ Hooajalisus nii elanike kui ka külastajate arvus (Hooajaliste elanike arvu kasv ja alaliste elanike vähenemine. Turismivaldkonna hooajalisus, mis soosib voodikohtade madalat täituvust ehk 2021 25%)
 - ▶ Kultuurise vaba aja veetmise võimaluste piiratus (Rahulolu tegevuspiirkonna omavalitsustes 2021 Lääne-Nigula ja Lääneranna vastavalt 47% ja 51%)
 - ▶ Ühistranspordi mitterahuldav tase (Rahulolu tegevuspiirkonna omavalitsustes 2021 Lääne-Nigula ja Lääneranna vastavalt 53% ja 52%)
 - ▶ Ebapiisav koostöö ja madal kaasatus (elanike ja organisatsioonide vahel on ebapiisav koostöö ja killustatus. (Rahulolu indeksi kohaselt on elanike rahulolu kaasamisega madal 46-55%)
 - ▶ Suur asustamata ruumide osakaal (30% tavaeluruumidest on tühjad, mis maakondade lõikes kõrgeim näitaja.)

VÕIMALUSED

- ▶ EL toetused maaelu toetuseks
 - ▶ **Perede kõrgenenud huvi maapiirkonda kolimise vastu**
 - ▶ Tehnoloogia võimaluste areng
 - ▶ Ukraina sõjapõgenike ressurss
 - ▶ **Looduskaitsete piirangutega alade rohkus**
- ▶ EL toetused maaelu toetuseks
 - ▶ Kõrgenenud huvi suurlinnades maapiirkonda kolimise vastu (tulijate profiil on hea haridusega lastega pered või maksujõulised keskealised pered; positiivne märk on, et elanike arv kasvab Haapsalu maantee ääresetes piirkondades).
 - ▶ Tehnoloogia võimaluste areng.
 - ▶ Ukraina sõjapõgenike ressurss.
 - ▶ Looduskaitsete piirangutega alade rohkus (KKLM tegevuspiirkonna pindalast on kaitse all hinnanguliselt 1/3 territooriumist).

OHUD

- ▶ Piirkonna rahva arvu pöördumine vähenemise trendi
 - ▶ Ukraina sõjast tingitud majanduskasvu pidurdumine/langus
 - ▶ Piirkonna jaoks ebasoodne regionaalpoliitika
 - ▶ Võimalik COVID-19 järgmine laine
- ▶ Piirkonna rahva arvu pöördumine vähenemise trendi (viimaste aastate rändesaldo on olnud positiivne. 2022 võrreldes 2021 tõusis elanike arv 346 inimese võrra, tõus toimus kõigil omavalitsustes. Samas 20-29 vanuses noorte arv näitab vähenemise trendi)
 - ▶ Ukraina sõjast tingitud majanduskasvu pidurdumine/langus (omavalitsuste tulubaasi ja (investeeringis) võimekuse vähenemine, kõrge inflatsioon (energihindade ja tootmissisendite kallinemine, konkurentsivõime langus välisturgudel)
 - ▶ Piirkonna jaoks ebasoodne regionaalpoliitika (regionaalpoliitika soosib tõmbekeskuste arengut, haldusreform koondab teenused suurematesse keskustesse ja tekitab ebakindlust paikkonna suhtes).
 - ▶ Võimalik COVID-19 järgmine laine

VISION

- Visioon on üldine või üksikasjalik kirjeldus sellest **milliseks planeeritav ala** või ettevõtte või organisatsioon **soovib mingi konkreetse aja jooksul saada**. Visioon keskendub tulevikule, et võimaldada suuremal hulgal inimestel tegevuse lõppeesmärgist ühtemoodi aru saada. Visioon võimaldab juhil või juhtidel ja teistel protsessis osalejatel **teha valiku, kas mingi tegevus on sihipärane või mitte**. *Wikipedia*
- *Visioonist peaks iga osaleja leidma selle, mis on tema jaoks oluline ja inspireerib teda kaasa lööma.*

Ülesanne 1 (visioon)

SAMM 1

Kui sa mõtled Läänemaa tegevuspiirkonnale (siinsele elukeskkonnale, ettevõtlusele, inimestele), siis mis on sinu jaoks 3-4 kõige olulisemat asja mida tahad 7 aasta pärast siin näha, tunda, kogeda?

Kirjutage individuaalselt 3-4 vastust sellele küsimusele - iga mõte eraldi lehele.

Aega 3 minutit.

Ülesanne 1 (visioon)

SAMM 2

- ▶ Leidke paariline ja tutvustage oma mõtteid. Leidke ühisosa ehk sõnastage 4 ühist vastust küsimusele:
- ▶ Mis on need neli olulist ühist asja, mida tahame 7 aasta pärast oma kodupaigas näha, tunda, kogeda?
- ▶ Iga mõte eraldi lehele.
- ▶ Aega 7 minutit.

Ülesanne 1 (visioon)

SAMM 3

- ▶ Leidke teine paar ja tutvustage oma mõtteid. Leidke ühisosa ehk sõnastage 4 ühist vastust (igaüks eri lehele) küsimusele:
- ▶ **Mis on need neli olulist asja, mida tahame 7 aasta pärast oma kodupaigas näha, tunda, kuulda?**
- ▶ Aega 10 minutit.

Ülesanne 1 (visioon)

SAMM 4

- ▶ Sõnastage nende 4 ühise väärtuse baasil oma kogukonnale visioon (3 lauset).
- ▶ Alustage sõnadega: „**Aastal 2029 on Läänemaa tegevuspiirkond ...** „
- ▶ Aega 10 minutit.

Visiooni ettepanekud

„Aastal 2027 on Kodukant Läänemaa tegevuspiirkond

- ▶ Jõukas ning mitmekülgne ettevõtluskeskkond, mis pakub töökohti ja soodsat kasvulava nii väike- kui suurettevõtluse arendamiseks. Elukeskkond on mitmekesine, turvaline ning vastab eri vanusegrupi vajadustele. KKLM tegevuspiirkond on atraktiivne ja populaarne turismisihtkoht, kus väärtustatakse nii loodus- kui pärandkultuuri eripära.
- ▶ Kvaliteetse taristu ja avaliku ruumiga elukeskkond. Noorenev elanikkond on aktiivne ja koostegev, kasutades oma tegevuses (ettevõtluses) kohalikke ressursse. Piirkonna identiteet on tugev ja tuntud.
- ▶ Ettevõtlust ja innovaatsust toetav elukeskkond, kus tegutsevad kaasatud ja aktiivsed kogukonnad. Identiteeti hoidev, pärandkultuuril ja loodusel põhinev külastuskeskkond pikendab külastaja piirkonnas viibimist. Toimiv taristu toetab vaimse ja füüsilise tervise hoidmist ja enesearengut.
- ▶ Eristuva elu- ja töökeskkonnaga tegevuspiirkond, kus elavad teotahelised inimesed ja pulbitseb aastaringne elu.

VISIOON 2014

- ▶ Aastal 2020 on Läänemaa omanäoline, jätkusuutlik ja koostegev piirkond.
- ▶ **Omanäoline Läänemaa** – piirkonnale omane looduslik ja kultuuriline eripära on hoitud ja süsteemselt edasiarendatud. Kohalikust ressursist lähtuvalt on piirkonnas arenenud ressursimajandus.
- ▶ **Jätkusuutlik Läänemaa** – piirkonnas on nii uusi kui ka kõrgema lisandväärtusega töökohti. Kolmanda sektori organisatsioonid on võimekad ning pakuvad mitmesuguseid teenuseid nii kogukonnale kui ka külastajatele. Tegevust toetatav taristu on välja arendatud.
- ▶ **Koostegev Läänemaa** – piirkonnas on loodud uued toimivad koostöövõrgustikud, kuhu on kaasatud nii avalik-, era- kui ka kolmas sektor ning mis loovad lisandväärtust nii kohalikule elanikule kui ka külastajale. KKLM toetab piirkonna arengut, omades selget maakondlikku rolli.
- ▶ Visiooni tasandil on mõõdikuks rahvaarvu muutus, eesmärgiks on elanike väljavoolu pidurdamine eelneva perioodiga võrreldes (perioodil 2005–2014 vähenes KKLMi piirkonna rahvaarv keskmiselt 1% aastas).

UUS VISIOON

- ▶ **Aastal 2027+ on elanike rahulolu elukeskkonnaga tõusnud esimese kolmandiku hulka ja elanike arv on tõusutrendis kõikides tegevuspiirkonna omavalitsustes.**
- ▶ *IVIKA: Rahulolu liiga üldine mõiste – samas rahulolu uuring, millele viidatakse koosneb väga paljudest komponentsidest, millest kõik ei ole KKLM haarde ulatuses, vaid sõltub pigem omavalitsuste sisemisest tegevusest. Millisesse rahulolu komponenti peaks siis KKLM panustama?*
- ▶ *Elanike rände saldo pööramine positiivseks võib olla piirkonnas saavutatav.*

EESMÄRGID JA MEETMED 2014

- ▶ Meede 1: **Ettevõtluse aktiivsuse suurendamine**

- ▶ Eesmärk: Piirkonna ettevõtlus, sh piirkonna eripäral ja kultuuripärandil põhinev ettevõtlus, on arenenud ning ettevõtluse arenguks vajalikud tingimused on paranenud (omanäoline ja jätkusuutlik Läänemaa)

- ▶ Meede 2: **Elukeskkonna parendamine**

- ▶ Eesmärk: Piirkonna eripära on hoitud ja arendatud ning piirkonna arenguks vajalike teenuste kättesaadavus on paranenud (omanäoline ja jätkusuutlik Läänemaa)

- ▶ Meede 3: **Siseriikliku ning rahvusvahelise koostöö arendamine**

- ▶ Eesmärk: Siseriiklik ning rahvusvaheline koostöö on süsteemne ja tulemuslik (koostegev Läänemaa).

HORISONTAALSED PRIORITEEDID

- ▶ **koostöövõrgustike** arendamine (koostegev Läänemaa);
- ▶ **inimkapitali** arendamine (jätkusuutlik Läänemaa);
- ▶ **uudsete lahenduste** rakendamine (omanäoline Läänemaa).

Organisatsiooni (KKLM) arendamise eesmärgid

- ▶ määratleb eestveetavad valdkonnad
- ▶ edendab infojuhtimist
- ▶ arendab hindamissüsteemi
- ▶ suurendab kaasatust;
- ▶ suurendab täiendavaid tulusid.